

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN

ATT ÄGA EN REPRESENTANT

En studie om intressegruppers närvaro i riksdagen

Frida Åsbrink

Uppsats/Examensarbete:	15 hp
Program och/eller kurs:	Statsvetenskapliga programmet
Nivå:	Grundnivå
Termin/år:	VT2017
Handledare:	Patrik Öhberg
Antal ord:	10068

Abstract

Representationsforskning i svensk kontext utgår vanligtvis från att riksdagsledamöterna slits mellan att representera partilinjen, möta väljarnas åsikter eller använda sitt förtroende till att föra fram sin egen agenda. Förutom dessa tre representationsideal flaggar forskare och politiker för att intressegrupper och politiker får allt närmare relation till varandra. Efter korporatismens tillbakagång i den svenska politiken har intressegruppernas formella inflytande minskat, och det informella inflytande ökat. I intressegruppsforskning studeras ofta särintressen och representation som två olika världar, men en stor del av den tidigare forskningen tyder på att intressegrupper och politiker rör sig i samma sfär. Denna studie undersöker intressegruppers närvaro i riksdagen och tar reda på om det finns ett samband mellan riksdagsledamöters förtroendeuppdrag i intressegrupper och deras enskilt lagda motioner. Genom statistisk analys beskrivs intressegruppernas närvaro i riksdagen och sambandet mellan förtroendeuppdrag och motioner. Resultatet visar att 58% av riksdagsledamöterna har eller har haft förtroendeuppdrag i en intressegrupp. Inom ramarna för studien visar resultatet också att det finns ett samband mellan ledamotens förtroendeuppdrag och lagda motioner.

Nyckelord: Intressegrupper, korporatism, särintressen, representation, riksdagsledamöter

Innehållsförteckning

1. INTRODUKTION	1
1.1 STUDIENS FRÅGESTÄLLNINGAR	3
2. TEORETISKA UTGÅNGSPUNKTER	3
2.1 REPRESENTATIONSFORSKNING	3
<i>Representationens olika ansikten</i>	4
<i>Det svenska systemet</i>	4
2.3 TIDIGARE FORSKNING	6
<i>Intressegrupper i policyprocessen</i>	6
<i>Den svenska korporatismen</i>	9
<i>Uppsatsens bidrag till forskningen</i>	10
3. MATERIAL OCH METOD	11
3.1 VARIABLER	11
<i>Oberoende variabel – Ledamöters engagemang i intressegrupper</i>	11
<i>Beroende variabel – Riksdagsledamöters motioner</i>	12
3.3 STUDIENS DESIGN	13
3.3 DATAMATERIAL	14
<i>Insamling</i>	14
<i>Kategorisering av variabler</i>	15
<i>Oberoende variabel – Ledamöters engagemang</i>	15
<i>Olika typer av intressegrupper</i>	16
<i>Beroende variabel - Ledamöters motioner</i>	17
<i>Kontrollvariabler</i>	17
5. RESULTAT OCH ANALYS	18
5.1 BESKRIVANDE STATISTIK	18
<i>Riksdagsledamöters engagemang i intressegrupper</i>	18
5.2 SAMBANDSMÅTT	21
<i>Samband mellan riksdagsledamöters engagemang och motioner</i>	21
6. DISKUSSION OCH SLUTSATSER	25
7. REFERENSER	28

1. Introduktion

”Folkviljan styr ibland, men inte så ofta som i skolböckerna”. Så skriver Sören Holmberg om vem som styr i relationen mellan väljare och vald representant. Han menar att folkviljan inte kan existera helt självständigt i en demokratisk stat där yttrandefrihet råder och alla har möjlighet att bilda opinion. Ibland bildar folket åsikter som representanterna tar efter, ibland vice versa. Således är inte folkviljan självständig, men representanter och väljare hyser oftare liknande åsikter, än helt olika (Holmberg, 2010: 65ff). Oavsett vem som styr rådande opinionsvindar brukar den övervägande åsikten vara att politiker skall vara lyhörda inför väljarna, vilket ses som kärnan i en representativ demokrati (Esaiasson, 2003: 30ff).

Men det är inte bara väljarna politikern måste vara lyhörd inför. Vanligen menar forskningen att politikern slits mellan tre olika ideal för representation: *förtroendepincipen*, *partiprincipen* och *väljarprincipen* (Giljam et al, 2010: 35). Förtroendepincipen eller det obundna mandatet, ger politikern rätt att genom *förtroende* från väljarna agera efter sitt eget omdöme. Väljarprincipen står i kontrast till förtroendepincipen, och innebär därmed att mandatet bundet till förmån för väljarnas åsikter. Den tredje principen, partiprincipen, sätter det egna partiet i fokus och innebär att representanterna i första hand representerar sitt parti (Giljam et al, 2010: 34ff; Sjölin, 2005: 34ff).

Dessa principer är dock ingenting politikern väljer och vrakar mellan efter tycke och smak. Giljam m. fl. (2010: 35ff) menar att representationsprinciperna är starkt kontextberoende, och därmed föränderliga utifrån individuella och strukturella parametrar. För det första finns det stora skillnader mellan partier utifrån ideologi och partikultur. Det spelar också roll om de historiskt sett brukar sitta i regeringsställning. För det andra spelar det roll om politikern är nyvald, eller har suttit länge som riksdagsledamot.

Studier har visat att partiprincipen är den vanligast förekommande principen, både i politikerns tycke och i dess agerande. Förtroendepincipen är den näst vanligaste och väljarprincipen den minst vanligt förekommande principen (Giljam et al, 2010: 35ff).

”Folkviljan styr ibland...”, men partilinjen och politikerns egen agenda verkar komma före på prioriteringslistan.

I verkligheten är representanter mer än budbärare av bara parti- eller väljarpreferenser. Sveriges parlamentariska process har under många år präglats av deltagande från intressegrupper (Öberg et al, 2012; SOU 1999: 121: 21). Dessa grupper kan ses som ytterligare en påverkansmöjlighet för *folket*, som på organiserat vis kan föra fram sina åsikter genom dessa. Uppfattningen om intressegruppers deltagande är tudelad inom forskningen. Å ena sidan bidrar intressegrupperna med information och expertkunskaper inför policybeslut vilket kan ge genomtänka och förankrade beslut (Hall & Deardoff, 2006; Bernhagen, 2013). Å andra sidan har det visat sig de grupper som har mest ekonomiska resurser är de grupper som kommer till tals i störst utsträckning (Smith, 1995; Flavin, 2014). Utan egentligt mandat från väljarkåren representeras vissa intressen i större utsträckning än andra.

Korporatism i Sverige

Korporatismen i Sverige var som starkast under 1900-talet. Under denna högtid hade de största dominerande intressegrupper med mest resurser ett slags utbytesförhållande med staten. Expertkunskaper utbyttes mot möjlighet till inflytande och det formella inflytandet för intressegrupperna var starkt beroende av staten. Från 1980-talet och framåt har korporatismen minskat, och ersatts av ett pluralistiskt intresserepresentationssystem där det är mer öppet för alla intressegrupper att delta i olika beslutsprocesser (Rothstein, 2008: 216; Lundberg, 2014).

Den svenska forskningen kring intressegrupper och representation har koncentrerat sig till denna stora förändring från en styrande stat till ett friare system av amerikanskt snitt och vad det haft för effekter på system- och partinivå (se Lewin 1994; Lindvall & Sebring 2005; Öberg et al, 2012; Lundberg, 2014). Forskare har bland annat kartlagt hur beslutsfattande kommittéer innefattandes intressegrupper har minskat i både antal och inflytande. Bytesförhållandet och det formella inflytandet har minskat i takt med korporatismens nedgång (Öberg et al, 2012; Christiansen et al, 2009).

I samband med det minskande formella inflytandet visar samtida studier att den informella kontakten med politiker ökar, 3/4 av riksdagsledamöterna blir kontaktade av intressegruppsföreträdare varje vecka (Möller, 2010: 61ff). Samtidigt som forskningen hävdar att intressegruppernas formella inflytande minskar kan vi därmed se att det informella inflytandet fortfarande är stort. Under 2017 presenterade regeringen också en utredning om regleringar för politikernas förflyttning från politiken till intressegrupper och näringsliv när

deras politiska ämbete tagit slut. Anledningen till utredningen är en uttalad oro att de dubbla stolarna kan skapa intressekonflikter (Sveriges radio, 2017; Sjölin, 2005: 72).

Intressegrupper tenderar att studeras avskilt från representationsforskningen, och de två behandlas ofta som två skilda världar som möter varandra inför beslutsprocesser. Detta syns i forskningen genom att särintressen ofta studeras på systemnivå. I det fall intressegrupperna studeras på individnivå kartläggs ofta hur många gånger särintressen kommer i kontakt med politiker. Forskningen erbjuder alltså inte överflödigt med studier över vilken utsträckning riksdagsledamöter själva agerar budbärare av särintressen i riksdagen. Få (om ens någon) studie har gjorts över huruvida intressegruppernas informella inflytande påverkar politikernas representationsroll. Denna studie har därför som avsikt att kartlägga intressegruppers närvaro i riksdagen.

1.1 Studiens frågeställningar

Studiens syfte kommer att studeras genom följande frågeställningar:

- 1. Hur många riksdagsledamöter har bakgrund i intressegrupper?*
- 2. Finns det ett samband mellan ledamotens bakgrund i intressegrupper och ledamotens lagda motioner?*

2. Teoretiska utgångspunkter

2.1 Representationsforskning

För att förstå studiens frågeställningar är det relevant att sätta dessa i en passande kontext. Avsnittet nedan har som syfte att presentera representationsforskningens olika infallsvinklar och hur fältet i dagsläget studeras i svensk kontext. Representationsteorierna som presenteras nedan är mer komplexa än som går att läsa i studien. I praktiken existerar de tillsammans och konkurrerar om politikernas uppmärksamhet (Sjölin, 2005: 55).

Den normativa representationsforskningen skiljer sig från den empiriska forskningen eftersom det finns stora svårigheter att hitta utpräglade varianter av respektive representationsprincip. (Sjölin, 2005: 54ff). En stor del av den normativa forskningen ägnar sig åt att diskutera lämpliga och mindre lämpliga ideal för politikerna, medan den empiriska snarare hittar dominerande representationsprinciper genom att undersöka både preferenser och handlingar

hos politiker (Giljam et al, 2010: 35ff). Denna studie är empirisk och teoridelen används i två syften. I allmänhet syftar det till att redogöra för den representationsteoretiska diskussionen. I synnerhet syftar det till att beskriva hur forskningen resonerar kring de tre representationsprinciperna som diskuteras i svensk kontext. Slutligen går att läsa vad uppsatsen bidrar med inom området.

Representationens olika ansikten

På 1700-talet presenterade för första gången Edmund Burke sina tankar om representanternas roll gentemot väljaren. Han argumenterar för två teoretiska representationsmodeller; rollen som *trustee* eller rollen som *delegat*. En *trustee* är en representant som är har ett obundet mandat till väljarna. Representanten har valts på basis av sitt goda omdöme, vilket skall genomsyra representantens politiska handlande. En *delegat* har tvärt om ett väljarbundet mandat och skall representera väljarnas åsikter (Esaiasson & Holmberg, 1996: 51-53). Fortfarande förekommer Burkes tankar i den normativa debatten. Jane Mansbridge har byggt vidare det väljarbundna respektive obundna mandatet gentemot väljaren. Det väljarbundna mandatet benämner hon *promissory representation* och det obundna *gyroscopic representation*. Mansbridge menar att det väljarbundna mandatet är önskvärt eftersom makten alltid kommer att återfinnas hos väljaren. Det obundna mandatet riskeras i praktiken leda till att allmänintresset bortprioriteras när representanten förhåller sig till olika aktörer i den politiska sfären (Mansbridge, 2003; 2009).

I länder med proportionellt flerpartisystem, som Sverige, räcker inte Burkes väljar-/förtroendemandat. Ett tredje representationsideal har därför växt fram i takt med partiernas ökade betydelse och utgörs av politikerns lojalitet till sitt parti. Partiprincipen kan sägas vara en blandning av förtroende- och väljarmandatet eftersom den ger viss frihet för politikern att agera i linje med partiet, men samtidigt vissa skyldigheter att göra detsamma gentemot väljarna (Giljam et al, 2010: 35ff; Mansbridge, 2003).

Det svenska systemet

Sveriges valsysteem består av ett proportionellt flerpartisystem. Detta innebär att vi i första hand väljer politiska representanter i form av partier. Efter personvalsreformen 1998 infördes en begränsad möjlighet för väljarna att själva välja sina representanter, dock sker detta på basis av partiets selekterade representanter. Sverige har teoretiskt sett starkare partirepresentation än individrepresentation utifrån de politiska spelreglerna (Giljam et al, 2010: 35ff). Valsystemet regleras i konstitutionen, men dessa lagar bestämmer inte vad de

valda representanterna skall göra med sitt mandat. I parlamentet finns en rad normer som styr den politiska representationen.

De tre olika representationsformerna som studerats i den svenska riksdagen är partiprincipen, förtroendepincipen och väljarprincipen. Senare studier har visat att valet mellan principerna snarare handlar om partiloyalitet eller inte. I studier där representationsformer i riksdagen undersöks har ledamöterna fått frågan om vilket princip de skulle föredra om de var tvungna att välja. 70% av ledamöterna svarar att de skulle valt partilinjens, medan förtroendepincipen och väljarprincipen enbart skulle ha prioriterats i 27% respektive 3% av fallen (Giljam & Karlsson, 2014: 294).

Vissa mönster bland representationspreferenserna går att se, de som föredrar partiprincipen har varit riksdagsledamöter under ett större antal mandatperioder och syns oftare som ordförande i utskott eller nämnder, medan de som föredrar väljarprincipen är nyvalda politiker. Vidare påverkar också regeringsställningen huruvida ledamöten är trogen partiet eller inte. Partier i regeringsställningen tenderar att följa partiprincipen i större utsträckning än de partier som suttit i opposition (Giljam et al, 2010: 35ff). De mätningar som har gjorts visar också att partiloyaliteten ökar hos riksdagsledamöterna över tid (Giljam & Karlsson, 2014: 294-295).

Forskning i den svenska kontexten tenderar främst att studera vilket ideal som representanterna föredrar, respektive agerar efter inom sin roll som riksdagsledamot. Men att vara riksdagsledamot innebär också att man måste förhålla sig till intressgrupper. Vissa riksdagsledamöter menar rentutav att det ingår i deras uppdrag att representera externa särintressen. Forskningen höjer ett varningens finger för politiker som sitter på två uppdrag samtidigt (Sjölin, 2005: 72; Mansbridge, 2003). Den potentiella dimensionen av riksdagsledamöter som representanter för särintressen, genom sitt uppdrag i riksdagen, är inte noggrant studerat i forskningen.

När nu även politiker efterfrågar större avstånd mellan särintressen och riksdag (Sveriges radio, 2017) finns det fog att undersöka vad de gör med sitt mandat utanför parti-, förtroende-, och väljaridealen. Med detta avsnitt som bakgrund vill studien belysa att det finns en utforskad sfär inom ramarna för riksdagsledamöternas roll som representanter.

2.3 Tidigare forskning

När vi nu har klarlagt hur representationsforskningen ser på representationsideal och särintressen skall kommande del presentera forskning över intressegruppernas roll i politiken. Detta avsnitt har tre syften. Först skall det presentera den forskning som hittills finns över intressegrupper både internationellt och nationellt. För det andra skall det redogöra för intressegruppers generella beteendemönster i policyprocessen. För det tredje skall teoriavsnittet tillsammans med tidigare forskning bilda den forskningslucka som uppsatsen ämnar fylla.

Intressegrupper i policyprocessen

Det skall sägas att intressegruppernas deltagande i policyprocessen inte är ett självklart demokratiskt bidrag. Särintressen har sällan folkvalt mandat att föra sin politik, och än mer problematiskt kan det bli när grupperna blir starka och deras intressen representeras ojämnt (Rothstein, 2008: 218-219). Ett exempel på detta är en amerikansk studie som visar att allmänhetens agenda inte stämmer överens med intressegruppernas agenda (Kimball et al, 2012).

Det finns både informella och formella tillvägagångssätt för grupperna att få inflytande på. Den formella lobbyingen sker ofta på politikernas initiativ, och kan således vara mer reglerad än den informella lobbyingen (Lundberg, 2014). Därefter går det att dela upp intressegruppernas strategier i indirekta och direkta strategier som innefattar allt från direktkontakt med politiker, till indirekt opinionsbildning genom exempelvis medier (Binderkrantz, 2005). Forskningsresultat över intressegruppernas deltagande i policyprocessen skiljer sig åt, vilket verkar ha två huvudsakliga orsaker. En första är att intressegrupper återfinns på olika ställen i policyprocessen, var de också har olika möjligheter till inflytande. En annan orsak är att intressegruppernas deltagande ser annorlunda ut i olika politiska system, varför inflytandet ger skillnader över nationsgränser. Uppfattningarna kring intressegruppers inflytande är av denna anledning delad (Smith, 1995). Å ena sidan organiserar intressegrupperna väljarnas åsikter och bidrar med expertkunskap i sakfrågor (se bl. a. Berkhout, 2013; Binderkrantz et al, 2016; Hall & Deardoff, 2006). Å andra sidan verkar inte alla organisationer ha samma möjligheter till deltagande vilket leder till att vissa intressen representeras oftare än andra (Rasmussen et al, 2014; Flavin, 2014; Uhrwing, 2001; Bernhagen, 2012; 2013; Otjes & Rasmussen, 2017). Det största orosmolnet är att

näringslivsfrågor får mycket större inflytande i förhållande till andra frågor (Möller, 2010; Flavin, 2014).

Intressegrupp som informationskälla

Den starka relationen mellan intressegrupper och politiker grundar sig ofta i ett utbytesförhållande med information som vara. Intressegrupperna får möjlighet till inflytande och politikerna får tillgång till information eller organisationens ekonomiska resurser (Salisbury, 1969; Berkhout, 2013). Lobbyingen sker på olika nivåer, i olika kontexter och mot olika aktörer, det är således svårt att mäta inflytande och kartlägga alla strategier och var i policyprocessen de sker (Bernhagen, 2013)

Forskare med kritisk inställning till informationslobbying menar att villkoren för deras deltagande grundar sig i rena övertalningsförsök (Hall & Deardoff, 2006). Hall & Wyman fann (1990) i sina studier att intressegrupper genom ekonomiskt inflytande och fler resurser får en fördel gentemot andra aktörer i policyprocessen, även om de inte rakt av ”köpt” politikernas röster. Smith (1995) beskriver detta enklast som att intressegrupperna köper *tillgång* till policyprocessen, och inte röster. En brittisk studie erkänner att det kan vara alarmerande med intressegrupper i policyprocessen eftersom de med mer ekonomiska resurser kan köpa sig mer information, och således tillstå med mer information än de grupper med mindre resurser. Dock visar resultatet här att politiker inte förändrar sina politiska åsikter eller sitt röstningsbeteende till förmån för intressegruppens agenda. Den säger sig också hävda att det torde vara svårt för en politiker att ta beslut som enbart gynnar intressegruppen men strider mot övriga politiska mål (Bernhagen, 2013). Det råder oenighet kring vilken utsträckning grupperna kan köpa sig inflytande. Som svar på kritikernas syn på informationslobbying menar forskare att relationerna är djupa, långsiktiga och en del av en större strategisk process för både politiker och väljare (Berkhout, 2013; Bernhagen, 2013). Därför kan inte intressegrupper lättvindigt ”sälja” sig själva för inflytande eftersom deras rykte och relationer står på spel (Austen-Smith, 1994; Lohmann, 1993).

En Schweizisk studie pekar på att även riksdagsledamoten agerar strategiskt. Resultatet visar att ledamöterna i parlament efterfrågar intressegruppernas information för att få den politik ledamoten driver bekräftad från en expert inom området (Bundi, 2016). Detta visar att informationsutbytet inte bara är övertalning på intressegruppernas initiativ, samtidigt väcker den frågan i vilken utsträckning ledamotens och intressegruppernas strategier överlappar.

Ekonomi viktigt för informella relationer

Om utbytesförhållandet börjar med information visar det sig nedan att information som resurs ofta går hand i hand med intressegruppernas ekonomi. ”*Ju mer pengar, desto bättre lobbyister kan man anlita*” skriver Möller (2009: 2). Vi vet att intressegrupperna med ekonomiska resurser kan ”köpa” sig till mer inflytande gentemot andra grupper. Men ekonomiska resurser spelar ytterligare roll i relationer mellan politiker och intressegrupp.

Studier har visat att politiska kommittéer har betydelsefulla relationer med kampanjorganisationer. Bland annat Romer & Snyder visar detta i sin forskning (1994). De följer kampanjorganisationer (*Political action committees/PACs*) och politiska kommittéer under en tid, och resultatet visar att det finns en betydande relation mellan dessa. Senare studier visar fortsatta motsättningar inom ämnet, Wawro (2001) menar, i linje med tidigare resultat, att intressegrupper kan få tillgång till policyprocessen, men att möjligheten till inflytande inte per se leder till beslutsmandat. Fellowes & Wolf (2004) menar i sin studie att det är troligt att politiker som får en stor del av kampanjbidragen från företagsgrupper ger inflytande till densamma. Det stora problemet bland forskare över kampanjdonationer är att det inte går att säga hur mycket inflytande kampanjorganisationerna får. Den politiska apparaten i USA är stor och svåröverskådlig, en förklaring till varför få entydiga svar om intressegruppernas inflytande går att återse (Hall & Wyman, 1990; Powell, 2013; Smith, 1995).

I Sverige är kampanjorganisationer av detta slag inte förekommande i samma utsträckning, men ändå framhåller forskningen att ekonomiska resurser är avgörande. Ökade resurser gör det möjligt att mobilisera medlemmar och bekosta konsulter som uppdras att ta fram värdefull information till beslutsfattare. Medlemmarna blir en resurs inför politikernas omval, ju fler medlemmar intressegruppen har, desto fler kan samarbeta med politiker inför val för att öka deras möjlighet till att bli valda (Lundberg, 2014).

En amerikansk experimentbaserad studie stärker teorin om att ekonomiska donationer de facto är av betydelse för politikernas lyhörddhet. Resultatet visar att vissa politiker i större utsträckning tar kontakt med intressegrupper som tillstår dem med ekonomiska donationer. Framförallt politiker i den amerikanska kongressen verkar i betydande utsträckning ge donatorer företräde framför andra intresseorganisationer (Broockman & Kalla, 2015). En studie gjord i Schweiz visar likvärdiga resultat. Den betonar inte bara ekonomiska resurser,

utan visar att de informella relationerna som politiker har med intressegrupper kan avgöra intressegruppers inflytande. I studien delas intressegrupperna upp i två olika kategorier; intressegrupper kallas de grupper som organiserar medlemmar utifrån intresse. Sakgrupper (Cause groups) kallas den kategori av grupper som organiserar medlemmar utifrån mer allmänna frågor, såsom mänskliga rättigheter. Studien visar att politiker som har nära informella relationer med intressegrupper tenderar att i större utsträckning avvika från väljarnas preferenser i sitt röstningsbeteende (Giger & Klüver, 2016).

Den svenska korporatismen

Synen på intressegrupper som sakkunniga har dominerat svensk politik under hela den korporativa eran som dominerade det politiska systemet fram till 1980-talet (Lewin, 1994). Det korporativistiska systemet står i kontrast till det pluralistiska systemet som fritt låter intressegrupper konkurrera om inflytande utan statens inblandning. Båda systemen för intesserepresentation utgörs av en relation mellan politiker och intressegrupper, vilka fungerar som organiserade språkrör för allmänhetens intressen. Det korporativistiska systemet låter staten vara en aktiv part och välja ut dominerande intressegrupper för varje policyområde. I praktiken innebär detta system att intressegrupperna i begränsad utsträckning har beslutsmandat för policyförslag, vilket bland annat motiveras av att beslutsfas och implementeringsfas i någon mån överlappar varandra (Rothstein, 2008: 216ff). Intressegruppernas resurser, såsom ekonomi och medlemmar, har visats vara avgörande för möjlighet till inflytande både för pluralism och korporativism. Detta innebär att mindre resursstarka organisationer med expertkunskap inte haft lika stor möjlighet till inflytande (Uhrwing, 2001).

Den nyare forskningen på området har visat på en korporativistisk nedgång. Det kan sägas att intressegrupper och politiker i det svenska korporativistiska systemet har haft en ganska stark utbytesrelation. En av de förklaringar som finns bakom den korporativistiska nedgången är att utbytet har minskat; de svenska intressegrupperna har förlorat resurser bland annat i form av medlemmar, och den svenska staten har förlorat autonomi i på grund av förändrad världsekonomi och ökad EU-integrering (Öberg et al, 2012). Andra förklaringar på den korporativistiska nedgången hittas genom det svenska kommittéväsendet där både intressegrupper och politiker har haft beslutsmandat. Att dessa har minskat i antal har varit ett argument för att det formella inflytandet också har minskat (Christiansen et al, 2009).

Det korporatistiska systemet har ersatts av ett pluralistiskt system som är mer öppet för fler intressegrupper att delta i policyprocesser. Lundberg (2014) drar slutsatsen att ett pluralistiskt system som gör det möjligt för fler olika typer av grupper att påverka är mer representativt gentemot väljarna.

För att förstå intressegruppernas funktion i ett relativt nytt system har forskare börjat benämna intressegrupperna som kluster av olika *policynätverk*. Dessa nätverk samarbetar för att få inflytande, och är beroende av varandras resurser. Tillsammans agerar de som en informationskälla med expertis inom områden, och i utbyte får de möjlighet till inflytande (Lundberg, 2014).

Flera post-korporatistiska studier har mätt politikernas kontakter med intressegrupper för att få en uppfattning om det formella inflytandet har ersatts med informellt inflytande. En mätning från 1998 visar att 50-55% av riksdagsledamöterna har regelbunden kontakt med företrädare från intressegrupper (SOU 1999: 121: 52), en senare mätning från 2009 visar att 75% av ledamöterna kontaktas av intressegrupper varje vecka. En övervägande del av grupperna är näringslivsrelaterade (Möller, 2009: 6). Dessa resultat visar att det informella inflytandet från intressegrupper har stigit på senare år.

Uppsatsens bidrag till forskningen

Den forskningen som finns över intressegrupper sträcker sig över olika områden. Intressegruppernas relation med politiker utgörs av ett bytesförhållande där information är handelsvaran. Denna relation verkar finnas oberoende av nation. I USA utgörs relationerna mellan intressegrupp och politiker delvis av kampanjorganisationer. Forskare är oense över i vilken utsträckning kampanjgrupperna får inflytande, men genom relationen får de ändå möjlighet till inflytande. Vidare studier visar att politikernas relationer till intressegrupper påverkar deras inställning till dem; vissa grupper får enklare tillgång till inflytande än andra beroende på hur nära relationer politikern och gruppen har (Giger & Klüver, 2016; Broockman & Kalla, 2015). I breda ordalag går det att säga att intressegrupper agerar som mer än bara sakkunniga i policyprocesser. Framförallt studier i USA och Schweiz visar att informella kontakter med intressegrupper har stor betydelse för beslutsfattandet, även om grupperna inte formellt har mandat att ta politiska beslut.

Den svenska forskningen har länge studerat intresseorganisationer på systemnivå. Studier kring korporatismens nedgång, och vad konsekvenserna av dess nedgång inneburit finns representerat i forskningen (Öberg et al, 2012; Rothstein, Lindvall & Sebring, 2005). Fler olika intressegrupper återfinns i policyprocessen på informell nivå i takt med korporatismens nedgång, och att det innebär en bredare intresserepresentation i beslutsfattandet på systemnivå än under korporatismens högtid (Lundberg, 2014; Möller, 2009). Den informella kontakten skapar dock orosmoln hos politiker, som börjar fundera i termer av att reglera avgående politikernas möjlighet att engagera sig i intressegrupper för snabbt efter deras avgång (Sveriges radio, 2017). Både forskare och politiker börjar oroa sig över politikernas nära relationer med intressegrupper, men inom representationsforskningen och intressegruppsforskningen studeras särintressen och politiker som två olika världar. Denna studie vill ta reda på i vilken utsträckning dessa två är en del av samma värld, och har som syfte att kartlägga intressegruppers närvaro i riksdagen.

3. Material och metod

I detta avsnitt presenteras det material som ligger till grund för analysen, och den metod analysen kommer vila på. För att få en mer konkret uppfattning över undersökningens olika komponenter presenteras och diskuteras först studiens oberoende och beroende variabler. Sedan diskuteras metoden och datamaterialet samt de kontrollvariabler som samlats in.

3.1 Variabler

Oberoende variabel – Ledamöters engagemang i intressegrupper

Den oberoende variabeln i denna studie är engagemang i intressegrupper. Vanliga metoder för att studera intressegruppers närvaro i det politiska rummet är att beskriva kontaktmönster med politiker eller kartlägga vilka typer av organisationer som har formellt respektive informellt inflytande. I dessa studier analyserar man intressegrupper och politiker som om de agerar i två separata världar. (Se ex SOU 1999: 121; Möller, 2009; Lundberg, 2014). Eftersom denna uppsats menar att särintressen och representanter kan befinna sig i samma värld kommer den oberoende variabeln att försöka inbegripa båda världarna på samma gång.

Engagemang i intressegrupper operationaliseras som förtroendeuppdrag i en intressegrupp, det vill säga åtminstone styrelseledamot. Det räcker alltså inte med att politikern tycker att intressegruppens åsikter är bra; det krävs att ledamoten är eller har varit förtroendevald inom

området. Detta ger att studiens resultat bör tolkas med en viss tyngd.

Med intressegrupp menas en medlemsägd organisation med syfte att påverka politiken (Lundberg, 2014). Medlemmarna kan utgöras av enskilda personer, företag eller andra organisationer. Således är definitionen av intressegrupp relativt bred. Databasinsamlingen för den oberoende variabeln görs genom tidigare samlat enkätmaterial från Riksdagsbiblioteket, som vidare har publicerats i boken Fakta om folkvalda som utges efter varje val sedan 1985 (Fakta om folkvalda, 2011) Informationen baseras på ledamöternas svar samt tidigare upplagor av boken.

I datamaterialet finns 361 riksdagsledamöter. Att antalet ledamöter i datamaterialet är fler än antalet platser i riksdagen beror på att både avgående och entledigade ledamöter samt deras aktiva ersättare fanns med i boken Fakta om folkvalda då den utgavs. Det finns inga synliga systematiska bortfall i den insamlade datan, det finns dock en risk att ledamöterna har undanhållit information i sina svar, vilket innebär att datamaterialet kan skilja sig något från verkligheten även om inga systematiska bortfall upptäckts (Esaiasson, et al, 2012: 234).

Beroende variabel – Riksdagsledamöters motioner

Den beroende variabeln i denna studie är riksdagspolitikernas motioner. Operationaliseringen av denna variabel sker genom kategorisering av riksdagspolitikernas lagda motioner under ”supervalåret”, som riksmötet 2013/14 i folkmun kommit att kallas. Inför val läggs vanligen flest motioner, under 2013/14 lades 3547 motioner (Riksdagen, 2016). Totalt har ledamöterna lagt 7307 st enskilda motioner, att siffran är högre än antalet inlämnade motioner beror på att flera riksdagsledamöter vanligtvis går ihop och skriver under en motion. Studiens analyserade motioner utesluter parti-, utskotts- och kommittémotioner.

Det har förekommit att media använt sig av urkund för att granska de motioner som ledamöterna avlägger. I de fall detta har gjorts har man funnit att motionstexter helt eller delvis varit kopierade från intressegruppers respektive agendor (Möller, 2010: 75-76) vilket ju talar för tesen om särintressenas representation i riksdagen. Men risken med denna typ av metod är att man fångar upp ”fel” personer, d.v.s. de ledamöter som snarare av brist på tid eller ork har avstått att omarbete texter än hyser intressegruppens värderingar.

Att media undersöker motioner är dock inte konstigt, de har ett viktigt signalpolitiskt värde. Motioner handlar inte bara om att få igenom sin politik, faktum är att de flesta motioner röstas

ned. Motionerna har i allra högsta grad en bredare politisk betydelse, och flera forskare använder sig av motioner som material för att få ökad förståelse för en nations parlament eftersom de utgör en sådan vital del. Genom de enskilda motionerna har ledamöterna stor möjlighet att visa upp sin agenda (Bowler, 2010). Ett bra exempel från den svenska riksdagen är riksdagsledamöternas motioner i lokala och regionala frågor, som ju egentligen kan sägas höra hemma i kommun- och landstingsfullmäktige. Vanligen får upp till 98%¹ av motionerna avslag (Riksdagen, 2016;) ändå motionerade 89% riksdagsledamöterna i lokala frågor 1985-1988 (Esaiasson & Holmberg, 1996: 281 ff; Riksdagen, 2016). Lokala och regionala frågor i motionerna är alltså fortfarande ett viktigt verktyg för att vinna personliga mandat. De ledamöter som ligger i riskzonen för att inte bli omvalda tenderar att motionera avvikande från partilinjen, samt i regionalt viktiga frågor (Davidsson, 2006: 302 ff).

Snarare än konkreta förslag är motioner ett tecken på tillhörighet och ett sätt att synliggöra sin personliga agenda. I fallet av denna studie tolkas signalen som tillhörighet till intressegrupper. Det går att tänka sig att signalerna är som starkast under supervalåret, eftersom flest motioner läggs under denna tid.

Ett förtroendeuppdrag tillsammans med motionerna som uttryck för politikerns agenda torde kunna säga en del om studiens givna frågeställningar inom vissa ramar. Inom ramarna för denna studie finns begränsade möjligheter att uttrycka sig om samband över tid, eftersom undersökningen bygger på tvärsnittsdata. Dock är den beskrivande delen i av denna studie i sin enkelhet intressant i förhållande till den befintliga diskussionen om representation. Samtidigt kan denna studie, samt dess metodval, utgöra ett startskott för fler studier inom området.

3.3 Studiens design

Studien är av empirisk art och kommer att undersökas genom tvärsnittsdata, det vill säga en ögonblicksbild över rådande omständigheter under ett bestämt tidsmässigt nedslag, i denna studies fall perioden 2013/2014. Målet med tvärsnittsdatan är att få en så bred bild som möjligt över rådande omständigheter, detta är en anledning till att samtliga motioner kommer att analyseras. Eftersom antalet motioner överstiger 7000 och riksdagsledamöterna är 361 st kommer studien bygga på en statistisk analys.

---

¹ 1996 var siffran 90% (Esaiasson & Holmberg, 1996: 282)

Studiens första frågeställning är beskrivande, eftersom analysenheterna är många kommer den kommer den undersökas med hjälp av beskrivande statistik såsom frekvenstabeller. Detta är ett tämligen simpelt statistikverktyg, men lämpar sig bra när målet är att beskriva en variabel (Esaiasson et al, 2012: 351). Den andra frågeställningen söker efter ett samband mellan förtroendeuppdrag och motioner som är kategoriserade på nominalskalenivå. Sambandet kommer således att analyseras genom korstabell och sambandsmättet Cramers V. Ett sambandsmått är inte ultimata att använda i det fall undersökningen söker svar på orsak och verkan, eftersom den kan visa falska samband. Men det är ett fullgott verktyg om orsak och verkan inte spelar en avgörande roll. Måttet kommer att resultera i en effekt som i sin ensamhet kan vara svår att skatta, men som kan vara en referenspunkt för framtida studier inom området (Esaiasson et al, 2012: 364 ff). För att minimera risken för falska samband kommer ytterligare två variabler filtreras för, vilket går att läsa mer om under ”datamaterial”.

Det finns problem med tvärsnittsdata. Det säger ganska lite om omständigheterna kring en fråga, eftersom inga mönster över tid går att urskilja. Inte heller går det att kompensera för de engångsföreteelser som kanske inträffat i samband med och då påverkat insamlingen av data (Esaiasson et al, 2012: 69-71). Tidsmässigt har det varit svårt att samla in data över flera tidsperioder eftersom samtliga riksdagsledamöter samt deras motioner har analyserats. Det finns heller inte många jämförbara studier sedan tidigare. Denna studie ger därmed en fullgod översyn över ett nytt område. För framtida studier inom ämnet kan det dock vara en fördel att avgränsa antalet motioner till förmån för analys av fler tidsperioder. Resultatet av denna studie kommer visa om samband föreligger inom någon kategori, vilket öppnar upp för vidare forskning att avgränsa sig till och fördjupa sig i genom mer avancerade analyser.

3.3 Datamaterial

Insamling

Datamaterialet ligger till grund för studiens analys och har skapats ur operationaliseringarna av den oberoende variabeln (Ledamöters engagemang) och den beroende variabeln (Ledamöters motioner). Utifrån boken Fakta om folkvalda insamlades data om varje riksdagsledamot, samt deras engagemang i intressegrupper. Den oberoende variabeln syns således i datamaterialet som en beskrivning av ledamotens förtroendeuppdrag i en intressegrupp. Den beroende variabeln syns som en förteckning över respektive ledamots lagda motioner under året. Studiens andra frågeställning (samband mellan ledamöters

engagemang och förda politik) kräver ett att variablerna blir jämförbara med varandra. Därför har de kategoriserats, för att vidare kunna matchas ihop. En diskussion om kategoriseringen går att läsa i avsnittet nedan. Matchningen som gjorts mellan den oberoende och den beroende variabeln är kodad som en dummyvariabel: 0 innebär avsaknad av matchning mellan variablerna, 1 innebär matchning mellan variablerna. Förutom matchning mellan variablerna innehåller datamaterialet namn, ålder, partitillhörighet, anciennitet (tiden de suttit i riksdagen) samt kontrollvariablerna senioritet och parti/ideologi. Kontrollvariablerna är också kodade som 0 och 1, längre ned finns en mer ingående redogörelse för dem.

Kategorisering av variabler

Oberoende variabel – Ledamöters engagemang

Kategoriseringen av intressegrupper har gjorts på basis av dess syfte. Tidigare studier över intressegrupper i Sverige har som tidigare nämnt i huvudsak koncentrerat sig till intressegruppers representation på systemnivå. Således är den vanligaste kategoriseringen baserad på intressegruppernas organisationstyp snarare än organisationens syfte, det vill säga att den svenska forskningen snarare delat in dem i näringslivsgrupper, fackliga grupper och PR-grupper (Lundberg, 2014: 39). Denna typ av kategorisering är en bra början, speciellt kommer distinktionen mellan fackliga organisationer och näringslivsgrupper att behållas. Målet med denna analys är dock att vara mer precis i kategoriseringen, eftersom den skall kunna matchas samman med ämnen på motioner. Kategoriseringen kommer därför att utgå från Fourinaies & Hall (2017: 5) studie över intressegruppers tillträde till politiska kommittéer.

Kategorier	Innehåll
Landsbygd	Djur, jakt, natur, jordbruk, landsbygd, hembygd.
Finans	Bank, finans, försäkring, företag
IR (Internationella relationer)	FN, EU, IR, migration
Infrastruktur	bygg, kommunikation, underhållning, transport, fordon, it
Hälsa	vård, hälsa, nykterhet
Säkerhet	Kriminalitet, försvar
Kultur	religion, kultur, sport, fritid
Omsorg	Ungdomar, Äldre, Föräldrar, Barn
Fackligt	Fackligt, arbetsrätt
jämställdhet	HBTQ, jämställdhet, feminism, tillgänglighet, rasism, diskriminering
Utbildning	Skola, universitet, högskola, utbildning
Övrigt	monarki, republik,
Offentligt	Bostad, ideellt arbete, lokalt, medier
Miljö	miljö

Detta innebär att ett engagemang i en studentkår kategoriserats som Utbildning, och att ett engagemang i Naturskyddsföreningen har kategoriserats som miljö. I vissa fall har kategoriseringen fallit över två kategorier, såsom Rädda barnen, som kan tänkas kategoriseras som både internationellt och barn/ungdomar. I fall av detta har engagemanget kategoriserats under båda dessa kategorier. Anledningen till detta är att en subjektiv bedömning inte skall avgöra vilken kategori engagemanget passar bäst inom.

Engagemang i styrelser för företag har kategoriserats som företag, förutom när det gäller bankstyrelser som kategoriserats som bank. Miljö och Landsbygd är två skilda kategoriseringar, om än närbesläktade. Landsbygd innefattar naturfrågor men även engagemang i hembygdsföreningar. Miljö innefattar engagemang i rena miljöfrågor, oavsett nationell eller internationell nivå. Vidare är en del organisationer är tätt sammankopplade med ett parti, såsom Unga Örnar i relation till Socialdemokraterna. I datamaterialet har Unga Örnar räknats som en intressegrupp och inte en partipolitisk förening, eftersom de nämner i sina stadgar att de är en partipolitisk obunden organisation (Unga örnar, 2016).

Olika typer av intressegrupper

För att närmare förstå intressegruppers inflytande har tidigare studier skilt på olika typer av intressegrupper. Giger och Klüver (2016) kommer i sin forskning fram till att sectional groups, det vill säga grupper vars syfte är att organisera medlemmarnas intressen, tenderar att ha närmare relationer med politiker än *Cause groups*, som organiseras utifrån ”allmänt gott”, såsom rättighetsfrågor. Detta är en vattendelare i forskningen kring intressegrupper, som också är viktig för resultatet. Denna studie kommer emellertid inte att göra skillnad på olika typer av grupper. Detta sker av två anledningar.

Den första anledningen är att resultatet då riskerar att vara missvisande, eftersom intressegrupperna i datamaterialet är kategoriserade och således hopslagna med andra intressegrupper som kanske inte tillhör samma grupptyp. Den andra anledningen är att en sådan uppdelning passar bättre för studier på systemnivå som ämnar studera grupper i förhållande till varandra snarare än i förhållande till en annan variabel. Det är alltså med validiteten för resultatet i beaktande som ingen ytterligare kategorisering görs, utöver den som gjorts på studiens variabler.

Beroende variabel - Ledamöters motioner

Motionerna har kategoriserats utifrån samma kriterier som den oberoende variabeln, det vill säga motionens essens. Essensen har skattats utifrån motionens rubrik. I de fall rubriken inte tillräckligt tydligt har visat motionens innehåll har dess brödtext överblickats. I kategoriserandet av motionerna tog två saker i beaktande, dels att motionens essens skulle passa ihop med kategoriseringen, och dels vilken intressegrupp som skulle dra nytta av motionens innehåll.

Totalt 7307 motioner har efter kategorisering enligt samma princip som för intressegrupperna blivit 6883 st efter att de som inte kategoriserats räknats bort. De som räknats bort var de motioner som inte direkt kunde kopplas till den oberoende variabelns kategoriseringar samt var för få för att kategoriseras. Dessa motioner rörde exempelvis juridiska ärenden såsom testamentering och gifträttsliga ärenden. Gemensamt för de okategoriserade motionerna är att deras innehåll ofta var för brett för att passa intressegruppernas kategorisering. De motioner som handlar om riksdagens ordning och arbete har ej kategoriserats och kommer således heller inte att analyseras. Varje motion kan kategoriseras under ingen, en eller flera kategorier beroende på innehållet.

Kontrollvariabler

Kontrollvariablerna har som syfte att minimera risken för falska samband. De två variablerna som sambandsmättet kommer att filtrera för är partiideologi och senioritet. Partiideologi har som syfte att filtrera bort de fall där en ledamot har haft ett engagemang på grund av ideologi, samt har lagt en motion som går i enlighet med ideologin (som också ses som en av partiets profilfrågor). Senioritet har som syfte att filtrera bort de fall där engagemanget började i ett politiskt parti. I tabellen kommer då bara de fall där ledamotens engagemang startade i en intressegrupp att synas. Eftersom studien inte gör någon jämförelse över tid kan senioritet skapa en uppfattning kring i vilken riktning sambandet går i de fall ledamoten uppgett tidsangivelser för engagemanget. Sambandet är dock inte helt obetydligt utan denna kontrollvariabel, eftersom det fortfarande kan indikera en överensstämmelse mellan ledamotens engagemang och motion.

Det går att debattera hur starka ideologierna för respektive parti är i dagens partipolitiska debatt, vissa menar att pragmatism präglar våra partier – andra inte. I stort finns det dock

fortfarande vissa typiska parti frågor som lever kvar. Denna studie kommer därför att filtrera för partiideologi för att se om en eventuell effekt skulle påverkas av variabeln. När studiens andra frågeställning besvaras kommer de fall där en match mellan ledamot och motion också stämmer överens med partiets ideologi att filtreras bort.

De kategorier som respektive parti kommer att kontrolleras syns nedan.

Socialdemokraterna: Fackligt	Vänsterpartiet: Fackligt
Moderaterna: Finans	Miljöpartiet Miljö
Sverigedemokraterna: IR	Centerpartiet: Landsbygd
Kristdemokraterna: Omsorg	Liberalerna: Utbildning

Eftersom ingen av kategorierna tar upp omfördelningspolitik i sin helhet har vänsterskalan fått en profil för fackliga frågor som representerar minskade inkomstskillnader, medan moderaterna å sin sida profileras för finans- och företagsrelaterade intressen som representerar en positiv inställning till ökad privatisering (Giljam & Karlsson, 2014: 30). Inom den gröna ideologin finns en distinktion mellan centerpartiets fokus på landsbygdsfrågor och miljöpartiet som snarare profilerar sig i miljöfrågor (Jager & Matti, 2014: 41-57; Sundström & Sundström, 2010). Liberalernas profileringsfrågor har varit föränderliga under tid, men ofta har utbildningsfrågor varit en av Ls prioriterade frågor (Dahl, 2015). Även Kristdemokraternas profileringsfrågor har varierat, men social omsorg nämns ofta vara en viktig del (Demker, 2015). Sverigedemokraterna kommer att kontrolleras för invandring, som i denna studie står under ”migration” och tillhör kategorin IR (Kokkonen, 2014: 59).

5. Resultat och analys

5.1 Beskrivande statistik

Denna del av resultatavsnittet kommer med hjälp av frekvenstabeller att beskriva närvaron av intressegrupper i riksdagen. Detta i enlighet med studiens första frågeställning.

Riksdagsledamöters engagemang i intressegrupper

Tabell 1 är uppdelade i två delar. Den första delen fokuserar på antalet ledamöter, och den andra delen fokuserar på antalet uppdrag. Eftersom en ledamot kan ha flera dokumenterade styrelseuppdrag är det intressant att studera antal uppdrag inom varje kategori.

Tabell 1a. Ledamöters styrelseuppdrag i intressegrupper

Antal ledamöter i studien	100%	361
Antal ledamöter med styrelseuppdrag	58%	211
Antal ledamöter engagerade i < 1 kategori	33%	69
Antal styrelseuppdrag	100%	496
Uppdrag i kategori som förekommer > 10 ggr	82%	409
Uppdrag i kategori som förekommer < 10 ggr	18%	89

Tabell 1a. Beskrivning av studiens oberoende variabel, engagemang i intressegrupper.

Det går att läsa av tabellen att 58% av de riksdagsledamöter som ingår i studien (361) har uppgett minst ett styrelseuppdrag. Det är svårt att bedöma styrkan i denna siffra utan jämförelsetal. Utifrån variabelns operationalisering går det dock att argumentera för att det är av betydelse att mer än hälften av riksdagsledamöterna har uppgett att de har eller haft ett förtroendeuppdrag i en intressegrupp. Siffran talar för att särintressen och riksdag delvis befinner sig i samma värld.

Tabellen visar också att de flest riksdagsledamöterna är mångsysslare, eftersom enbart 33% (69) av de ledamöter som uppgett ett förtroendeuppdrag är engagerade inom enbart en kategori. Att ha engagemang inom enbart en kategori kan tolkas på två sätt. Dels kan det tolkas som att ledamöten har sin hjärtefråga inom den kategorin. Men engagemangsstatistiken är inte avgränsade till någon tidsperiod, således kan förtroendeuppdragen innehafva långt innan ledamöterna blivit partipolitiskt engagerade. 32 % av ledamöterna som uppgett engagemang återfinns inom enbart en kategori, av dessa är 22% (15 st) utbildningskategorin i topp som går att läsa av tabell 1b. I analysen över uppdrag inom en kategori var 11 av 14 kategorier representerade, det verkar alltså inte finnas någon systematik över vilka särintressen en ledamot representerar i det fall den enbart är engagerad i en kategori.

Tabell 1b. Ledamöter med engagemang inom en kategori.

Utbildning	7%	15
Kultur	7%	14
Fackligt	5%	10
Finans	4%	9
Offentligt	3%	6

Tabell 1b. Beskrivning av antalet ledamöter med uppdrag inom enbart en kategori, de fem största kategorierna.

I analysen över de kategorier som förekommer flest gånger (tabell 1c) ligger utbildning, företagande, kultur och fackligt högst upp, dessa fyra utgör 43% av samtliga uppdrag. Utbildning och kultur är speciella kategorier i den mening att de innefattar uppdrag en ledamot har haft under mycket lång tid. Utbildning kan vara engagemang en ledamot hade under sin skoltid, likaså kan kultur innefatta förtroendeuppdrag inom allt från Hofors BK till Kulturparken i Småland. Företagskategorin däremot är i sin natur relativt ensidig med framförallt styrelseuppdrag som huvudsakligt innehåll. I en jämförelsen mellan tabell 1b och 1c går det att se att liknande kategorier står representerade högst upp.

Tabell 1c. Kategorier som förekommer > 10 ggr

Utbildning	13%	64
Företagande	10%	50
Kultur	10%	50
Fackligt	10%	49
IR	8%	39

Tabell 1c. Beskrivning av de fem största engagemangskategorierna hos riksdagsledamöterna.

Tabell 2 visar fördelningen av engagemang per parti. De gråfärgade rutorna är de kategorier som enligt definitionen av kontrollvariabeln partiideologi kopplats samman med partiets profilfråga. De inramade rutorna har det högsta värdet, i de fall där profilfråga och högst andel engagemang sammanfaller är även den näst högsta siffran inramad. I fyra fall stämmer partiets partiideologi överens med den kategori där ledamöterna har flest uppdrag. Dessa är Vänsterpartiet, Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Moderaterna. Centerpartiet och Kristdemokraterna har störst engagemang inom finanskategorierna, Sverigedemokraterna och Liberalerna inom kultur. Kultur- och utbildningsfrågor verkar vara de kategorier med flest engagemang, även om Sverigedemokraterna som enbart har 3 styrelseuppdrag inom partiet förhöjer siffrorna för kultur något.

Vi kan också se att uppdragen verkar vara relativt jämnt fördelade, kategoriseringen av engagemangen verkar därmed vara pålitlig och det finns anledning att lita på att siffrorna relativt väl stämmer överens med verkligheten. Utbildning, kultur och fackligt syns i toppen även när engagemangen är fördelade över partier. Den höga andelen av engagemang inom internationella frågor verkar vara anledningen till att fackliga frågor hamnar längre ned än tidigare mätningar.

Tabell 2. Engagemang per parti	V	S	MP	L	C	KD	M	SD
Kultur	14%	13%	15%	10%	8%	15%	11%	67%
Utbildning	14%	14%	4%	8%	18%	10%	14%	33%
Finans	9%	16%	4%	12%	25%	18%	20%	
IR	14%	8%	15%	37%	3%	13%	6%	
Fackligt	24%	17%	7%	2%	5%		7%	
Offentligt		11%	4%	12%	5%	8%	13%	
Miljö		3%	22%	2%	10%	8%	2%	
Hälsa		2%	7%	12%	3%	13%	7%	
Landsbygd		2%	7%	6%	13%	5%	4%	
Jämställdhet	19%	4%		6%	3%		4%	
Omsorg	5%	4%	7%	6%		8%	5%	
Infrastruktur		6%	4%	4%	5%	5%	2%	
Säkerhet		1%	4%				2%	
Övrigt		1%		2%				
Procent	95	97	96	92	98	95	94	100
Antal engagemang	21	179	27	51	40	40	133	3

Tabell 2. Engagemang fördelat per parti och kategori.

5.2 Sambandsmått

Samband mellan riksdagsledamöters engagemang och motioner

Studiens andra frågeställning söker svar på om det finns en korrelation mellan en riksdagsledamöts engagemang i en intressegrupp och dess lagda motioner i riksdagen. För att besvara denna fråga har ett sambandsmått (Cramers V) som passar nominalskalet använts. Analysen har gjorts med hjälp av SPSS för att kunna urskilja eventuella effekter samt fastställa signifikansnivå för att se hur troligt det är att sambandet bygger på slumpmässiga omständigheter.

Analysen sker i tre steg. Först görs en analys över enbart matchningar mellan engagemangskategori och motionskategori. Matchningsvariabeln är kodad som en dummyvariabel, om engagemang och motion stämmer överens är den kodad som 1 och om de inte stämmer överens är den kodad som 0. I tabell 4 redovisas först matchningar mellan engagemang och motion utan filter. Vidare görs två kontroller/filtreringar för partiideologi och senioritet. Dessa redovisas var för sig i tabell 4. Här är det viktigt att förtydliga att de enda kategorierna som eventuellt kommer att förändras efter en kontroll av partiideologi är de som nämndes tidigare under avsnittet om kontrollvariabler (finans, fackligt, utbildning,

omsorg, miljö, IR och landsbygd). Kontrollvariablerna är också kodade som 0 och 1. 1 för partiideologi innebär att matchningen är inom det profilfrågeområde som hör till partiet, och därför filtreras den bort. Enbart de fall där matchningen är oberoende av partiets profilfrågor redovisas i tabell 4. För senioritet sorteras också de matchningar som är kodade som 1 bort, eftersom vi genom den variabeln bara vill se de matchningar där ledamotens engagemang började i en intressegrupp. I de fall där år inte uppgivits, och det inte går att avgöra när engagemanget startade, kodas matchningarna som 99 och lämnas utanför analysen.

Tabell 3. Summering över korstabell

Per kategori	Styrelseuppdrag	Kontroll ideologi	Kontroll senioritet
N	409	297	361
Cramers V	0,342**	0,332*	0,38

Summering

Matchningar	56,6 % (230)	77,1 % (229)	54,8 % (198)
--------------------	--------------	--------------	--------------

** = sig. < 0,001, * = sig. < 0,02

Tabell 3. Summering av analysenheter, matchningar, effekter och Chi²-värde.

I tabell 3 finns överskådliga siffror för sambandet mellan engagemang och motioner.

Analysen bygger på antalet styrelseuppdrag snarare än antalet ledamöter. N är därför antalet styrelseuppdrag som går att koppla till en ledamot som lagt motioner under 2013/14, och kan således ses som ”maxvärdet” för antalet matchningar. Efter kontroll för partiideologi återstår 297 matchningar, och efter kontroll för senioritet 361 matchningar. Chi²-värdet står redovisat i form av asterisker.

I tabellen syns också den totala effekten av variablerna. I tabell 4 står effekten skriven för varje kategori i den oberoende variabeln. Effekten varierar mellan 0,34 till 0,38 i alla tre analyser, och effekten är signifikant för sambandet utan kontrollvariabler, samt med kontroll för partiideologi. För senioritet består effekten men är bara signifikanta på 70%-nivå, vilket inte är lika tillförlitligt. Vi kan alltså se ett samband mellan den oberoende och den beroende variabeln. Om sambandet är starkt eller inte är svårt att säga eftersom vi inte har några jämförbara studier. Men eftersom effekten finns där går det att säga att en riksdagsledamot som engagerat sig i en intressegrupp i viss utsträckning tenderar att motionera i enlighet med sina förtroendeuppdrag i dessa grupper. Vilka dessa grupper är redovisas i tabell 4.

Det största sambandet finns inom utbildningskategorin som utgör 17,4% av matchningarna. Därefter kommer finansfrågor som utgör 14,8%. Fackliga frågor och kulturrelaterade frågor har tredje störst antal matchningar med 12,6%. Efter en kontroll för partiideologi består utbildningskategorin i toppen (21%), därefter kultur (16%) och sedan finansfrågor (13%). En anmärkningsvärd siffra är att kategorin fackligt har gått från att vara på andra plats över antalet matchningar till att enbart 3,2% matchningar. Ytterligare en intressant aspekt är att kategorin för finansfrågor (bank, företagande) har utstått samma filtrering men ändå har 12,4% matchningar.

Den andra kontrollvariabeln, senioritet, svarar på huruvida engagemanget startade i intresseorganisationen eller inte. De matchningar som tagits bort efter denna kontroll är de fall där ledamotens engagemang börjat i partiet. Variabeln är inte oundgänglig för analysen, det är intressant att se sambandet mellan engagemang och motion oavsett vilken riktning sambandet har. Efter denna kontroll består dock utbildningskategorin på första plats (15,2%) tillsammans med kultur (15,2%) och finans (15,2%). Effekten är dock inte signifikant, vilket innebär att det resultatet inte är tillförlitligt i samma utsträckning som för de andra variablerna.

Sammantaget kan vi se att det finns ett samband mellan engagemang i intressegrupp och att utbildning-, finans-, kulturrelaterade och fackliga frågor har högst andel matchningar mellan engagemang och motion. Dessa kategorier återkommer i studiens olika analyser. Finans- och näringslivsfrågor som tidigare fått topplaceringar i studier över intressegruppers inflytande får även i denna undersökning en topplacering, enbart utbildningsfrågor har högre andel matchningar. I någon utsträckning vågar vi härmed besvara studiens andra frågeställning genom att bekräfta sambandet mellan variablerna.

MOTIONER

ENGAGEMANG	FACKLIGT	FINANS	HÄLSA	INFRSTR	IR	JMSTH	KULTUR	LANDSB	MILJÖ	OFFENTLIGT	OMSORG	UTB
FACKLIGT	12,6 % (29)**											
ideologi	3,2% (6)*											
senioritet	15,2% (10)											
FINANS		14,8 % (34)**										
ideologi		12,4% (23)*										
senioritet		15,2% (10)										
HÄLSA			7,4 % (17)**									
ideologi			9,2% (17)*									
senioritet			7,6% (5)									
INFRASTRUKTUR				4,3% (10)**								
ideologi				5,4% (10)*								
senioritet				4,5% (3)								
IR					3% (7)**							
ideologi					3,8% (7)*							
senioritet					6,1% (4)							
JÄMSTÄLLDHET						4,8% (11)**						
ideologi						5,9% (11)*						
senioritet						9,1% (6)						
KULTUR							12,6% (29)**					
ideologi							15,7% (29)*					
senioritet							9,1% (6)					
LANDSBYGD								3,5% (8)**				
ideologi								3,2% (6)*				
senioritet								3% (2)				
MILJÖ									6,1% (14)**			
ideologi									4,9% (9)*			
senioritet									4,5% (3)			
OFFENTLIGT										5,2% (12)**		
ideologi										6,5% (12)*		
senioritet										4,5% (3)		
OMSORG											6,1% (14)**	
ideologi											5,9% (11)*	
senioritet											4,5% (3)	
UTBILDNING												17,4% (40)**
ideologi												21,1% (39)*
senioritet												15,2% (10)

** = sig < ,001 * = sig < ,02

Tabell 4. Samband mellan ledamöters engagemang i intressegrupper och ledamöters lagda motioner. Kontrollerat för ideologi och senioritet.

6. Diskussion och slutsatser

När studien nu har tagit sig igenom resultat och analysdel återstår ett avsnitt där de fynd som gjorts diskuteras i en större kontext. Syftet med denna studie var att kartlägga intressegruppers närvaro i riksdagen genom att besvara två frågeställningar: Hur många riksdagsledamöter har bakgrund i intresseorganisationer? samt om det finns en korrelation mellan ledamotens bakgrund i intressegrupper och dess agenda i riksdagen. Studien genomfördes genom att kategorisera respektive ledamots engagemang i intressegrupp och matcha ihop dessa med respektive ledamots lagda motioner under riksmötet 2013/2014.

De övergripande resultaten visar att intressegruppers närvaro i riksdagen inte är en förnimmelse. För det första har operationaliseringen av den oberoende variabeln en viss tyngd när det kommer till att analysera resultaten. Den första frågeställningen kan besvaras på olika sätt. Av de riksdagsledamöter som studeras svarade 58% av ledamöterna att har eller har haft något typ av engagemang i en intressegrupp. 23 % av dessa ledamöter började sitt engagemang i en intressegrupp, 35% började sitt engagemang i ett politiskt parti. Studiens utgångspunkt har varit att behandla särintressen och riksdagsledamöter som medlemmar av samma värld, snarare än två världar som samarbetar. Siffran 58% indikerar att drygt hälften av alla riksdagsledamöter är representanter för särintressen. Här passar det att lägga till en brasklapp; studien har inte granskat *när i tiden* ledamotens engagemang ägde rum, vidare studier på området kan ge ett tydligare svar på detta.

De flesta ledamöterna är engagerade i utbildningsfrågor, följt av företagande, kultur och fackligt. Dessa kategorier återkommer i toppen av studiens olika analyser. 84% av engagemangskategorierna utgörs av 10 eller fler ledamöter, tillsammans med resultat i tabell 3 kan vi dra slutsatsen att majoriteten (68%) av ledamöterna snarare är mångsysslare än trogen en specifik kategori. Även när vi studerar antalet ledamöter som är trogen en kategori toppas tabellen av utbildning, kultur och fackligt. Den politiska fördelningen i intressegrupper över partier ser ut att vara relativt jämn, bortsett från Sverigedemokraterna som enbart har engagemang inom tre kategorier fördelat på två personer. I många fall är partierna engagerade

i intressegrupper som stämmer överens med deras partiideologi, dock är det utmärkande att utbildningsfrågor toppar engagemanget hos många partier ganska jämnt fördelat.

Tidigare forskningsresultat över intressegruppers närvaro i policyprocessen har betonat finansrelaterade grupper såsom företagsgrupper, banker och arbetsgivarorganisationers stora närvaro (Möller, 2009; Flavin, 2014). 24% av 211 ledamöter har uppgivit ett engagemang i en finansrelaterad intressegrupp, vilket inte kan ses som en alarmerande siffra, även om den genomgående i studiens analyser kommer på en topplacering i förhållande till övriga kategorier. Däremot verkar finansfrågor inte vara parti/ideologirelaterade i samma utsträckning som fackliga frågor.

Den sista frågeställningen har besvarats genom ett sambandsmått med två kontrollvariabler. Även i denna analys hamnar utbildning i topp, följt av fackligt, kultur och finansfrågor. Sambandet återfinns i samtliga kategorier. Dom tre topplistade kategorierna, finans, kultur och utbildning, utgör dock tillsammans drygt hälften av alla matchningar. I någon utsträckning verkar det alltså finnas en korrelation mellan ledamöternas engagemang och lagda motioner, effekten av matchningarna ligger är utan kontrollvariablerna 0,34 och minskar en procentenhet efter kontroll för partiideologi. Det är svårt att säga om effekten är stark eftersom inga jämförelsetal finns, men även efter en kontroll för partiideologi, en variabel som vill minska möjligheten att sambandet beror på ledamotens ideologi, finns står effekten kvar. Resultaten verkar alltså inte bara visa att särintressen representeras i riksdagen, det verkar också finnas ett samband mellan ledamöternas bakgrund och lagda motioner. I vilken utsträckning går det att tala om sambandet i form av ett nätverk mellan särintresse och politiker som tidigare forskning menar att intressegrupper agerar inom? (Lundberg, 2014). Här får vidare forskning studera djupare i vilken utsträckning dessa två separata sfärer överlappar, och om det går att förändrade samband när andra variabler operationaliseras.

Det kan också tänkas att vidare forskning kan ägna sig åt mer komplicerade analyser inom avgränsande områden. Denna studie har visat att utbildningsfrågor, fackliga frågor och finansrelaterade frågor dominerar i antal engagemang. Att avgränsa studien till några få kategorier eller avgränsa antalet motioner gör det tidsmässigt möjligt att gå djupare in frågan och således få andra intressanta resultat. Exempelvis skulle det vara intressant att djupdyka ned i motionerna för att undersöka om dessa innefattar uttalade förslag som gagnar

särintressen, eller att koppla samman riksdagsledamöters engagemang med motioner under fler olika riksmöten.

Slutligen består den stora frågan. Befinner sig intressegrupper och riksdagsledamöter i samma värld? Ja, visst visar några resultat i denna studie åt ett håll där det går att se särintressen som ytterst närvarande i riksdagen. För att fastslå det påståendet måste dock framtida studier inom ämnet lösa datainsamlingsproblemet med att precisera ledamöternas respektive mandatperioder i intressegrupperna. Även fler tvärsnittsstudier att jämföra denna med kan ge oss ett säkrare svar över huruvida effekten består över tid eller inte. Resultaten av denna studie kan emellertid tolkas som att ledamöterna inte bara har sig själva, väljarna och partiets linje i huvudet. I någon utsträckning verkar intressegrupper tävla om politikerns uppmärksamhet. Vidare studier inom området för att veta i vilken utsträckning de två världarna samexisterar.

7. Referenser

- Austen-Smith, D. (1993). Information and Influence: Lobbying for Agendas and Votes. *American Journal of Political Science*, 37(3), 799.
- Bernhagen, P. (2012) "Who Gets What in British Politics – and How? An Analysis of Media Reports on Lobbying around Government Policies, 2001-7". *Political Studies*, Vol. 60 – No. 3, 2012.
- Bernhagen, P. (2013). When do politicians listen to lobbyists (and who benefits when they do)? *European Journal of Political Research*, 52(1), 20-43.
- Berkhout, J. (2013). "Why interest organizations do what they do: Assessing the explanatory potential of 'exchange' approaches". *Interest Groups & Advocacy*, 2(2), 227-250.2013
- Binderkrantz, A. (2005). Interest Group Strategies: Navigating between Privileged Access and Strategies of Pressure. *Political Studies*, 53(4), 694-715.
- Bowler, S. (2010). Private Members' Bills in the UK Parliament: Is There an 'Electoral Connection'? *The Journal of Legislative Studies*, 16(4), 476-494.
- Christiansen, P. M.; Nørgaard, A. S.; Rommetvedt, H.; Svensson, T.; Thesen, G.; Öberg, P. (2009) "Varieties of Democracy: Interest Groups and Corporatist Committees in Scandinavian Policy Making". *Voluntas: International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, Vol. 21 – No. 1, 2010.
- Dahl, Svend. (2015). "Folkpartiet och den förlorade mitten." *Statsvetenskaplig tidskrift* 117.2
- Davidsson, L. (2006). I linje med partiet? Maktspel och lojalitet i den svenska riksdagen. Stockholm: SNS Förlag.
- Demker, Marie (2015). "Kristdemokraterna: Bäst när det gäller–men hur länge?." *Statsvetenskaplig tidskrift* 117.2
- Esaiasson, P., & Holmberg, S. (1996). "Representation from above : Members of Parliament and representative democracy in Sweden". Aldershot: Dartmouth.
- Fellowes, Matthew C., & Wolf, Patrick J. (2004). Funding mechanisms and policy instruments: How business campaign contributions influence congressional votes.(Author Abstract). *Political Research Quarterly*, 57(2), 315-324.
- Flavin, P. (2014) "Lobbying Regulations and Political Equality in the American States". *American Politics Research*, Vol. 43 – No. 2, 2015.

- Fournaies, A & Hall, B (2017). "How Do Interest Groups Seek Access to Committees?". American journal of political science. (endast på webb).
- Giger, N., & Klüver, H. (2016). Voting Against Your Constituents? How Lobbying Affects Representation. American Journal of Political Science, 60(1), 190-205.
- Giljam, M, Karlsson, D, & Sundell, A. (2010) "Representationsprinciper i riksdag och kommuner" i Brothén, M. och Holmberg, S (red.) Folkets representanter. Göteborg: Göteborgs Universitet.
- Hall, R., & Deardorff, A. (2006). Lobbying as Legislative Subsidy. American Political Science Review, 100(1), 69-84.
- Hall, R., & Wayman, F. (1990). Buying Time: Moneyed Interests and the Mobilization of Bias in Congressional Committees. The American Political Science Review, 84(3), 797.
- Holmberg, S. (2010) "Dynamisk representation" i Brothén, M. och Holmberg, S (red.) Folkets representanter (s. 65-100). Göteborg: Göteborgs Universitet.
- Jagers, S och Matti, S. (2014). "Politikernas representation av medborgarnas miljöintresse" i Karlsson, M och Giljam, M (red). Svenska Politiker. Stockholm: Santéus förlag.
- Kalla, J., & Broockman, D. (2016). Campaign Contributions Facilitate Access to Congressional Officials: A Randomized Field Experiment. American Journal of Political Science, 60(3), 545-558.
- Karlsson, D & Giljam, M. (2014). "Partier, representationsprinciper och bilderna av den svenska demokratin" i Karlsson, M och Giljam, M (red). Svenska Politiker. Stockholm: Santéus förlag.
- Karlsson, D & Giljam, M. (2014). "Politiker till vänster och höger" i Karlsson, M och Giljam, M (red). Svenska Politiker. Stockholm: Santéus förlag.
- Kimball, D. C.; Baumgartner, F. R.; Berry, J. M.; Hojnacki, M.; Leech, B. L.; Summary B. (2012) "Who Cares About the Lobbying Agenda?". Interest Groups & Advocacy, Vol. 1 – No. 1, 2012.
- Kokkonen, A. (2014). "Kommunpolitikerna och invandringen" i Karlsson, M och Giljam, M (red). Svenska Politiker. Stockholm: Santéus förlag.
- Larsson Taghizadeh, J. (2017). Informational lobbying and activist resources: Comparing mobilisations against school closures in Sweden. Interest Groups & Advocacy, 6(1), 91-111.

- Lewin, L. (1994) "The Rise and Decline of Corporatism: The Case of Sweden". *European Journal of Political Research*, Vol. 26 – No. 1, 1994.
- Lindvall, J. & Sebring, J. (2005) "Policy Reform and the Decline of Corporatism in Sweden". *West European Politics*, Vol. 28 – No. 5, 2005.
- Lohmann, S. (1993). A signaling model of informative and manipulative political action. *American Political Science Review*, 87(2), 319-333.
- Lundberg, E. (2014). "Intresseorganisationernas deltagande i politiska beslutsprocesser". I Demokratiutredningen (2014) (SOU 2016: 5) "Låt fler forma framtiden! Betänkande av 2014 års Demokratiutredning – Delaktighet och jämlikt inflytande." Stockholm: Wolters Kluwer
- Mansbridge, J. (2003). "Rethinking Representation". *American Political Science Review*, 97(4), 515-528.
- Mansbridge, J. (2009). "A "Selection Model" of Political Representation". *Journal of Political Philosophy*, 17(4), 369-398.
- Miller, W., Stokes, Donald E, & Congress. (1963). Constituency influence in Congress. *American Political Science Review*, 57(1), 45-56.
- Möller, T (2010). "Röster räknas men resurser avgör: om lobbyism i den svenska riksdagen" i Tarschys, D., Möller, T., & Ruin, O. (2010). *En statsvetares olika sfärer : [uppsatser kring politik och förvaltning tillägnade Daniel Tarschys] : En vänbok till Daniel Tarschys den 23 augusti 2008 (1. uppl.. ed.)*. Stockholm: Hjalmarson & Högberg.
- Möller, Tommy (2009). "Lobbyism i den svenska riksdagen." *Stockholm, Precis*.
- Otjes, S., & Rasmussen, A. (2017). The collaboration between interest groups and political parties in multi-party democracies: Party system dynamics and the effect of power and ideology. *Party Politics*, 23(2), 96-109.
- Powell Bingham, G. (2004) "Political representation in comparative politics". *Annual Review of Political Science*. 2004. 7:273–96
- Powell, L. (2013). The Influence of Campaign Contributions on Legislative Policy. *The Forum*, 11(3), 339-355.
- Rasmussen, A.; Carroll, B. J.; Lowery, D. (2014) "Representatives of the Public? Public Opinion and Interest Group Activity". *European Journal of Political Research*, Vol. 53 – No. 2, 2014.

- Regeringen. (2017) Pressmeddelanden. "Ardalan Shekarabi tar emot utredning om karantänsregler för statsråd och statssekreterare" Hämtad 2017-08-10 från <http://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2017/01/ardalan-shekarabi-tar-emot-utredning-om-karantansregler-for-statsrad-och-statssekreterare/>
- Riksdagen (2016). "Allmänna motionstiden" Hämtad 2017-08-06 från <http://www.riksdagen.se/sv/sa-funkar-riksdagen/riksdagens-uppgifter/beslutar-om-lagar/allmanna-motionstiden/>
- Romer, T., & Snyder, J. (1994). An Empirical Investigation of the Dynamics of PAC Contributions. *American Journal of Political Science*, 38(3), 745-769.
- Rothstein, B (2008) "Särintressen, demokrati och den svenska korporatismen" i Bennich-Björkman, L., & Blomqvist, P (red). (2008). *Mellan folkhem och Europa : Svensk politik i brytningstid* (1. uppl.. ed.). Malmö: Liber.
- Salisbury, R. (1969). An Exchange Theory of Interest Groups. *Midwest Journal of Political Science*, 13(1), 1-32.
- Sundström, Malena Rosén, and Mikael Sundström. (2010). "Ett smalare men vassare Centerparti?" *Statsvetenskaplig tidskrift* 112.2.
- Skorkjær Binderkrantz, A., Fisker, H., & Pedersen, H. (2016). The Rise of Citizen Groups? The Mobilization and Representation of Danish Interest Groups, 1975–2010. *Scandinavian Political Studies*, 39(4), 291-311.
- Smith, R. (1995). Interest group influence in the US Congress. *Legislative Studies Quarterly*, 20(1), 89-139.
- Sveriges radio (2017). Hämtad 2017-08-08 från <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=6614471>.
- SOU 1999:121 (1999) Demokratiutredningen. "Avkorporativisering och lobbyism – konturerna till en ny politisk modell". Stockholm.
- SOU 2016: 5 (2016). Demokratiutredningen. "Låt fler forma framtiden! Betänkande av 2014 års Demokratiutredning – Delaktighet och jämlikt inflytande." Stockholm: Wolters Kluwer
- Uhrwing, M. (2001). *Tillträde till maktens rum : Om intresseorganisationer och miljöpolitiskt beslutsfattande* (Göteborg studies in politics, 70). Hedemora: Gidlund.

Unga Örnar (2016) Verksamhet. Hämtat 2017-08-11 från
<http://media.ungaornar.se/2012/10/Stadgar-2016-2019.pdf>)

Wawro, G. (2001). A Panel Probit Analysis of Campaign Contributions and Roll-Call Votes.
American Journal of Political Science, 45(3), 563-579.

Öberg, P.; Svensson, T.; Christiansen, P. M.; Nørgaard, A. S.; Rommetvedt, H.; Thesen, G.
(2011) "Disrupted Exchange and Declining Corporatism: Government Authority and
Interest Group Capability in Scandinavia". *Government and Opposition*, Vol. 46 – No. 3,
2011